

**STRATEGIA
OGÓLNOPOLSKIEGO TOWARZYSTWA
OCHRONY PTAKÓW**

NA LATA 2022–2027

Spis treści

Spis treści	2
O dokumencie	4
Kompas 2022–2027: kryzys różnorodności biologicznej i klimatu – czas na wspólne działanie!	5
Wizja OTOP	7
Motto OTOP	7
Misja OTOP	7
Wartości OTOP	7
Kierunki strategiczne na lata 2022–2027 oraz obszary działań kluczowe dla realizacji misji i wizji OTOP	8
Ochrona gatunków ptaków	8
Ochrona obszarów przyrodniczych	8
Zmiany systemowe	8
Społeczeństwo	9
Rozwój instytucjonalny OTOP	9
Plan operacyjny na lata 2022–2024	10
I. Ochrona gatunków ptaków	10
Kierunki strategiczne do 2027	10
Metody działania	10
Gatunki i grupy gatunków ptaków wskazane jako priorytetowe do działań 2022–2027	10
Cele operacyjne i działania do 2024 (w podziale na metody działań)	10
Ochrona czynna	10
Monitoring i badania	11
II. Ochrona obszarów przyrodniczych	13
Kierunki strategiczne do 2027	13
Metody działania	13
Cele operacyjne i działania do 2024	13
Ochrona czynna	13
III. Zmiany systemowe	15
Kierunki strategiczne do 2027	15
2. Metody działania	15
3. Cele operacyjne i działania do 2024	15
Rzecznictwo [gatunki]	15
Rzecznictwo [obszary przyrodnicze]	16
Rzecznictwo [przekrojowo]	17

IV. Społeczeństwo	19
1. Kierunki strategiczne do 2027	19
2. Metody działania	19
3. Cele operacyjne i działania do 2024	19
Mobilizacja, komunikacja i edukacja społeczna [gatunki ptaków]	19
Mobilizacja, komunikacja i edukacja społeczna [obszary przyrodnicze]	20
Mobilizacja, komunikacja i edukacja społeczna [przekrojowo]	21
Edukacja szkolna i pozaszkolna (formalna i pozaformalna)	24
Fundraising i marketing	25
Odpowiedzialna turystyka	26
Współpraca z biznesem	26
V. Rozwój instytucjonalny OTOP	27
Kierunek strategiczny do 2027	27
Obszary rozwoju i działania do 2024 roku	27
Słowniczek	30

O dokumencie

Niniejsza strategia wskazuje kierunki działań i zadania Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków na lata 2022–2027.

Ich wykonanie umożliwi osiągnięcie większej efektywności w realizacji misji i celów statutowych Towarzystwa, zapewni dalszy rozwój organizacji, jej profesjonalizację oraz pełne wykorzystanie jej potencjału. Dokument powstał w wyniku partycypacyjnego procesu strategicznego, w który zaangażowani byli członkowie i członkinie, wolontariusze i wolontariuszki, pracownicy i pracowniczki oraz przedstawiciele i przedstawicielki Zarządu OTOP między kwietniem a listopadem 2021 roku.

Dokument zawiera także bardziej szczegółowe plany operacyjne na lata 2022–2024. Realizacja tych planów zostanie poddana ewaluacji pod koniec 2024 roku, a na podstawie płynących z niej wniosków opracowany zostanie plan operacyjny na kolejne trzy lata (2025–2027). Strategia będzie służyć jako podstawa do tworzenia rocznych planów działań organizacji, jak również będzie odniesieniem przy wyborze priorytetów w działaniu i podejmowaniu wszelkich decyzji strategicznych i bieżących.

Niezwykle ważne jest, żebyśmy pracując nad realizacją poszczególnych celów, które sobie stawiamy, łączyli zasoby i starania całego zespołu OTOP, tworzyli jak największą synergię działań. Nasze wysiłki związane m.in. z ochroną czynną, badaniami i monitoringiem, rzecznictwem, komunikacją, edukacją społeczną i mobilizacją, fundraisingiem osiągną pożądany efekt, tylko jeśli wszyscy w zespole będziemy współdziałali, dbali o dobry przepływ informacji oraz wzajemnie się wspierali.

Strategia nawiązuje bezpośrednio do Regionalnej i Globalnej Strategii BirdLife, jak również do Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, Konwencji na rzecz Różnorodności Biologicznej ONZ oraz Dekady przywracania ekosystemów UNEP/FAO.

Niniejsza strategia została przyjęta przez Zarząd OTOP 27/01/2022 roku.

Dbając o ptaki, jednocześnie dbamy o większość najważniejszych problemów na świecie.

dr Thomas Lovejoy

Kompas 2022–2027: kryzys różnorodności biologicznej i klimatu – czas na wspólne działanie!

Niniejsza strategia Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków powstała na początku trzeciej dekady XXI wieku. Jest to szczególny moment w historii ludzkości, w którym z jednej strony nasila się negatywny wpływ człowieka na przyrodę, ale zarazem wzrasta wiedza o zmianach, jakie w niej zachodzą, oraz świadomość społeczeństwa dotycząca potrzeby ochrony przyrody.

Ptaki, jako dobrze poznana i stosunkowo łatwa do śledzenia grupa zwierząt, są naszym systemem wczesnego ostrzegania. W roku poprzedzającym powstanie niniejszej strategii ukazały się dwa bardzo ważne opracowania podsumowujące aktualny stan wiedzy o zmianach w awifaunie Polski i Europy: *Czerwona lista ptaków Polski* (Wilk T. i in., 2020) oraz *Atlas ptaków lęgowych Europy* (*European Breeding Bird Atlas 2. Distribution, Abundance and Change*, Keller V. i in., 2020). Publikacje te jasno pokazują, że degradacja siedlisk w wyniku działalności człowieka wpływa silnie na zmiany liczebności i rozmieszczenia ptaków na kontynencie oraz w Polsce.

W naszym kraju zagrożonych wymarciem jest 47 gatunków – o 30% więcej niż dwie dekady temu. Jedną z grup ptaków, która w ostatnich dekadach wykazywała największe spadki liczebności, są ptaki krajobrazu rolniczego. Ich liczebność w Europie od roku 1980 zmniejszyła się o około połowę (*Pan-European Common Bird Monitoring Scheme*, <https://pecbms.info/>). Kryzys różnorodności biologicznej wywołany zmianami siedliskowymi jest dodatkowo napędzany postępującymi zmianami klimatycznymi powodującymi nasilenie ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak susze, powodzie i ich skutki, np. pożary lasów. Obecnie wśród gatunków zagrożonych w Polsce najliczniej są reprezentowane ptaki szczególnie wrażliwe na powyższe zjawiska, osobniki związane z mokradłami i łąkami w dolinach rzek.

Świadomość kryzysów różnorodności biologicznej i klimatu jest coraz powszechniejsza. W roku 2019 Komisja Europejska ogłosiła nową inicjatywę polityczną: Europejski Zielony Ład (*European Green Deal*). Wśród 10 priorytetów znalazły się ambitne cele związane z osiągnięciem neutralności klimatycznej, ochroną ekosystemów i różnorodności biologicznej, produkcją bezpiecznej żywności w ramach rolnictwa przyjaznego przyrodzie. Wiemy, że zasadnicze znaczenie dla ochrony siedlisk i neutralizowania zmian klimatu będą miały takie działania, jak renaturalizacja, ochrona i przywracanie terenów podmokłych, torfowisk i ekosystemów przybrzeżnych oraz zrównoważone gospodarowanie lasami i rolnictwo przyjazne przyrodzie.

Dobrze przygotowane i oparte na solidnych podstawach działania na rzecz ochrony przyrody dają nieocenione efekty. W zakresie ochrony ptaków można wymienić wiele ważnych i pozytywnych przykładów. Ochrona strefowa niektórych ptaków szponiastych wprowadzona na początku lat 80. ubiegłego wieku spowodowała znaczący wzrost populacji mocno zagrożonych gatunków. Populacja bielika, licząca na początku lat 80. ubiegłego wieku około 100 par, zwiększyła się ponad dziesięciokrotnie i obecnie szacowana jest na 1300–1900 par. Dobrym przykładem skuteczności czynnej ochrony ptaków jest program ochrony wodniczki prowadzony w Polsce przez OTOP. Do pierwszej dekady XXI wieku gatunek ten wykazywał trend spadkowy. Czynna ochrona jego siedlisk lęgowych na kluczowych stanowiskach nad Biebrzą i na Lubelszczyźnie w ramach realizacji dwóch dużych projektów LIFE odwróciła ten trend i przez kolejną dekadę był on rosnący. W efekcie wodniczka zaczęła powracać także na swoje dawne, opuszczone stanowiska i obecnie stwierdza się nowe miejsca jej występowania w Polsce.

Walki o przyrodę żaden człowiek ani organizacja nie wygra w pojedynkę. Dlatego tak ważne jest angażowanie do wspólnych działań jak największej części społeczeństwa. OTOP jako organizacja oparta na członkostwie, włączająca co roku w działania setki wolontariuszek i wolontariuszy, w najbliższych latach będzie się skupiać na znacznym poszerzeniu oferty i możliwości rozwoju dla członkiń i członków, wolontariuszek i wolontariuszy oraz sympatyczek i sympatyków. Ważne jest dla nas także dotarcie do jak największej liczby uczennic i uczniów oraz nauczycielek i nauczycieli, aby kształtować od najmłodszych lat wiedzę i postawy obywatelskie związane z ochroną przyrody.

Kryzysy różnorodności biologicznej i klimatu nie mają granic, dlatego działając lokalnie, musimy myśleć w kategoriach globalnych i tym bardziej rozwijać się jako aktywny członek międzynarodowej rodziny BirdLife International oraz przykładać wagę do naszych projektów międzynarodowych, chroniąc wspólne dziedzictwo, jak np. Karpaty czy Puszcę Białowieską.

Jak napisał David Attenborough: *Świat przyrody zanika. Dowody są wszędzie. Zmiana zaszła w ciągu mojego życia. Widziałem ją na własne oczy. Doprowadzi do zagłady naszego świata. Wciąż jednak możemy wyłączyć reaktor. Mamy wybór.* W OTOP w najbliższych latach dołożymy wszelkich starań, żeby poprzez współpracę z innymi organizacjami, decydentkami i decydentami, mediami, mieszkańcami i mieszkańcami naszego kraju skorzystać z tego wyboru i zachować dziedzictwo przyrodnicze dla następnych pokoleń.

Wizja OTOP

Człowiek żyje w równowadze z przyrodą, zachowując jej bogactwo.

Motto OTOP

Chroniąc ptaki, chronimy znacznie więcej.

Misja OTOP

OTOP chroni ptaki i ich siedliska, przeciwdziała kryzysom różnorodności biologicznej i klimatycznemu oraz angażuje społeczeństwo w działania na rzecz przyrody.

Wartości OTOP

- **Dla OTOP przyroda jest wartością samą w sobie.** Doceniamy również usługi ekosystemowe, z których korzystamy na co dzień. Chronimy ją dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń.
- **Naszą wartością są ludzie. W działaniach kierujemy się szacunkiem dla drugiego człowieka, otwartością i zasadami równego traktowania.** Dbamy o to w gronie pracowniczek i pracowników, w odniesieniu do członkiń i członków oraz wolontariuszek i wolontariuszy, a także wszystkich osób, z którymi współpracujemy. Szeroko rozumiana różnorodność społeczna¹ jest naszym atutem. Jesteśmy otwarci na rozmowę z każdą osobą, bez względu na to, czy podziela ważne dla nas wartości.
- **Zaangażowanie społeczne leży u podstaw naszych działań.** Jesteśmy organizacją członkowską, wiele działań opieramy na zaangażowaniu wolontariuszek i wolontariuszy, mobilizujemy społeczeństwo do włączania się w ochronę przyrody.
- **Opieramy się na wiedzy.** Prowadzimy badania, korzystamy ze sprawdzonych źródeł i wartościowych publikacji. Tylko rzetelna wiedza daje nam właściwe wskazówki do rozwoju i działania na rzecz przyrody.
- **Jesteśmy częścią rodziny BirdLife International. Współpracujemy ponad granicami.** Korzystamy z wiedzy i doświadczeń innych organizacji z całego świata i sami chętnie dzielimy się wynikami naszej pracy. Współkształtujemy głos Unii Europejskiej, uczestnicząc w unijnych dyskusjach dotyczących zagrożeń i szans dla świata przyrody.

¹ O cechach i atrybutach różnorodności społecznej czytaj więcej:
https://konsultacje.um.warszawa.pl/sites/konsultacje.um.warszawa.pl/files/projekt_polityki_roznorodnosci_spolecznej_0.pdf

Kierunki strategiczne na lata 2022–2027 oraz obszary działań kluczowe dla realizacji misji i wizji OTOP

I. Ochrona gatunków ptaków

- A. Negatywne trendy populacyjne gatunków rzadkich, priorytetowych dla OTOP, są zatrzymane, a następnie odwrócone. W efekcie ich sytuacja jest ustabilizowana (osiągają korzystny stan ochrony).
- B. Gatunki pospolite pozostają gatunkami licznymi.

Metody działania: ochrona czynna, monitoring i badania, rzecznictwo, edukacja, angażowanie społeczeństwa.

II. Ochrona obszarów przyrodniczych

- A. Obszary kluczowe dla zachowania różnorodności biologicznej w Polsce są objęte skuteczną ochroną.
- B. Ekosystemy zdegradowane, kluczowe dla zachowania różnorodności biologicznej w Polsce, objęte są renaturalizacją i rewildingiem. W szczególności dotyczy to mokradeł i torfowisk, jako kluczowych dla bilansu wody i węgla w przyrodzie, co sprzyja łagodzeniu zmian klimatycznych.
- C. Obszary chronione zachowują ciągłość ekosystemową – są połączone korytarzami ekologicznymi.

Metody działania: ochrona czynna, rzecznictwo, edukacja, angażowanie społeczeństwa.

III. Zmiany systemowe

- A. Stanowione prawo i polityki publiczne mające wpływ na przyrodę uwzględniają dobro ptaków, ich siedlisk oraz przeciwdziałanie kryzysom różnorodności biologicznej i klimatycznemu.
- B. Obszary kluczowe dla zachowania różnorodności biologicznej w Polsce są objęte skuteczną ochroną czynną i systemową (co najmniej 30% powierzchni kraju jest objętych ochroną, w tym co najmniej 10% ochroną ścisłą do 2030).
- C. Zwiększa się powierzchnia terenów użytkowanych rolniczo w sposób przyjazny dla przyrody.
- D. Wspólna Polityka Rolna faktycznie chroni różnorodność biologiczną.
- E. Inwestycje, plany i programy szkodliwe dla przyrody są poddawane ocenie oddziaływania na środowisko, a w przypadku znaczącego negatywnego oddziaływania są zaniechane albo wybierany jest wariant lokalizacji i/lub realizacji w najmniejszym stopniu ingerujący w środowisko przyrodnicze.

Metody działania: rzecznictwo, mobilizacja, komunikacja i edukacja społeczna, działania strażnicze, monitoring i badania.

IV. Społeczeństwo

Polskie społeczeństwo podejmuje działania na rzecz ochrony ptaków i ich siedlisk oraz angażuje się w ochronę różnorodności biologicznej i klimatu.

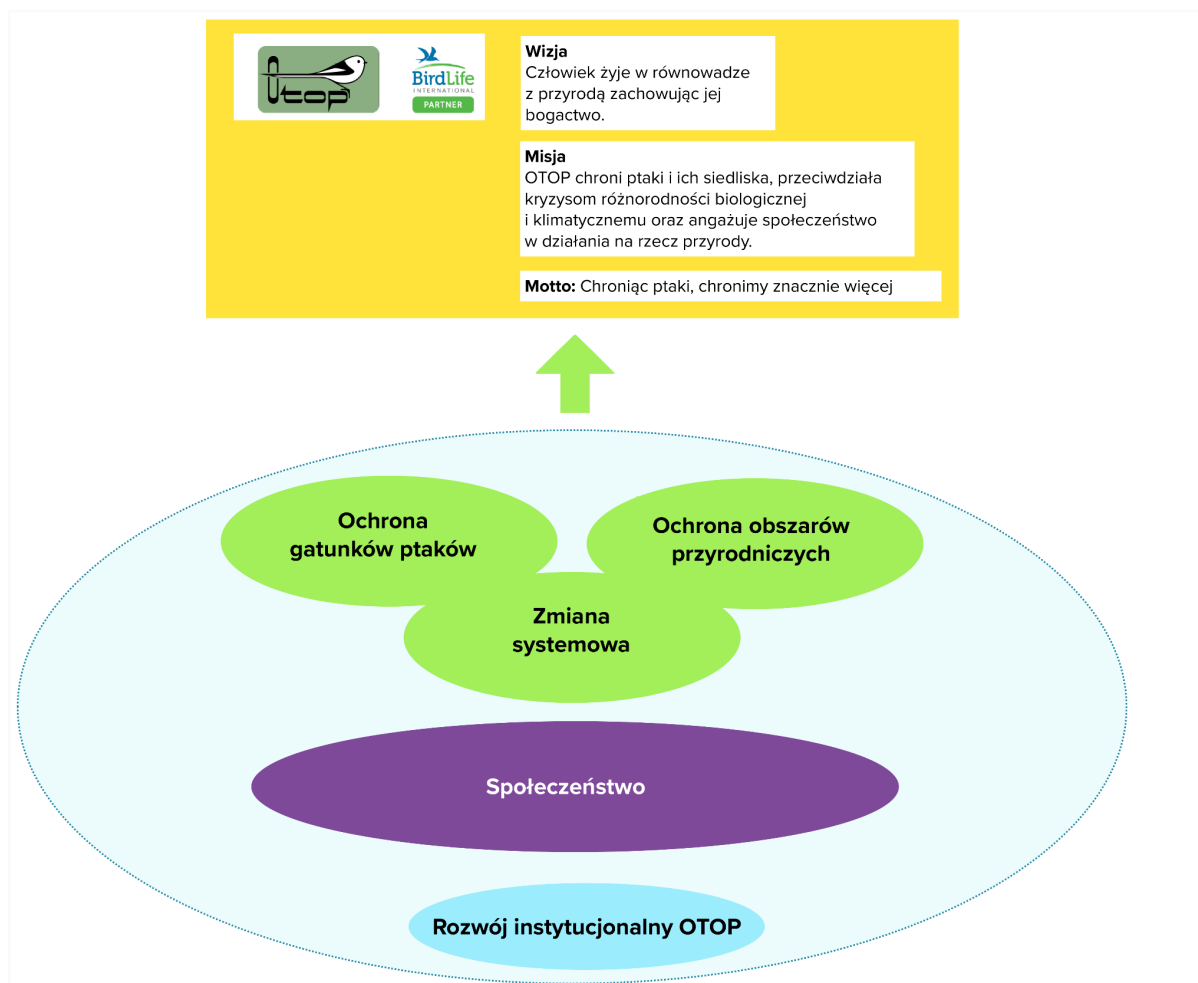
Metody działania: komunikacja, mobilizacja i edukacja społeczna, edukacja szkolna, fundraising, odpowiedzialna turystyka, współpraca z biznesem, monitoring i badania.

V. Rozwój instytucjonalny OTOP

OTOP jest nowoczesnie zarządzaną, profesjonalną, stabilną finansowo, dbającą o członków, członkinie, wolontariuszy i wolontariuszki oraz pracowników i pracowniczki organizacją, która w pełni wykorzystuje swój potencjał do skutecznej realizacji misji.

Obszary działania: zarządzanie kapitałem ludzkim, zarządzanie finansami, zarządzanie projektami, komunikacja wewnętrzna, wdrażanie nowych technologii, kultura organizacyjna.

Mapa strategiczna

Plan operacyjny na lata 2022–2024

I. Ochrona gatunków ptaków

1. Kierunki strategiczne do 2027

- a. Negatywne trendy populacyjne gatunków rzadkich, priorytetowych dla OTOP, są zatrzymane, a następnie odwrócone. W efekcie ich sytuacja jest ustabilizowana (osiągają korzystny stan ochrony).
- b. Gatunki pospolite pozostają gatunkami licznymi.

2. Metody działania

- a. ochrona czynna, monitoring i badania, rzecznictwo [opisane w cz. III Zmiany systemowe], mobilizacja, komunikacja i edukacja społeczna [opisane w cz. IV Społeczeństwo]

3. Gatunki i grupy gatunków ptaków wskazane jako priorytetowe do działań 2022–2027

- a. wodniczka,
- b. kraska,
- c. łąkowe ptaki siewkowe,
- d. ptaki stawów rybnych i dolin rzecznych, w szczególności ptaki Doliny Wisły,
- e. ptaki terenów zurbanizowanych,
- f. jaskółki (oknówka, dymówka, brzegówka) – działania komunikacyjne, edukacyjne, rzecznicze, fundraisingowe.

4. Cele operacyjne i działania do 2024 (w podziale na metody działań)

Ochrona czynna

Cele operacyjne	Działania
Odwrócenie negatywnych trendów populacyjnych kraski i wodniczki przez prowadzenie ochrony czynnej	<ul style="list-style-type: none">• Projekty ochrony czynnej kraski na jej stanowiskach oraz wodniczki, w tym w rezerwatach OTOP, są kontynuowane.• Nowe projekty obejmujące ochronę wodniczki i kraski złożone i realizowane w ciągu 6 lat.• Projekty ochrony gatunków priorytetowych w OTOP (łąkowych ptaków siewkowych oraz wodniczki) są realizowane także w rezerwatach OTOP.
Przygotowywanie wniosków na projekty czynnej ochrony dla	<ul style="list-style-type: none">• Każdy gatunek/grupa – złożony cn. 1 wniosek w latach 2022–2024.

gatunków priorytetowych dla OTOP	
Aktualizacja istniejących i przygotowanie nowych krajowych planów ochrony dla gatunków i grup priorytetowych	<ul style="list-style-type: none"> • Zaktualizowany krajowy plan ochrony wodniczki i kraski.
Ewaluacja i upowszechnianie stosowanych metod ochrony	<ul style="list-style-type: none"> • W ramach każdego projektu dokonujemy oceny efektywności podejmowanych działań i upowszechniamy wyniki (np. ogólnodostępny raport, publikacja naukowa, wpis do bazy Conservation Evidence, raporty popularyzatorskie).

Monitoring i badania

Cele operacyjne	Działania
Mamy aktualne dane o stanie krajowej awifauny i poszczególnych gatunków ptaków.	<ul style="list-style-type: none"> • OTOP realizuje działania w ramach Monitoringu Ptaków Polski. Programy monitoringowe poszczególnych gatunków prowadzone są zgodnie z zalecaną metodyką i umożliwiają ocenę liczebności ich populacji. • Monitoring Pospolitych Ptaków Lęgowych, kluczowy program monitoringu w OTOP, jest kontynuowany corocznie. • Czerwona lista ptaków Polski – aktualizacja wydana w 2025 roku (zsynchronizowana z raportowaniem do KE, czyli wydana rok po raporcie dla KE).
Projekty <i>citizen science</i> prowadzone w OTOP dostarczają dane dobrej jakości. Z wyników monitoringu generowane są dane, które mogą być opracowane naukowo.	<ul style="list-style-type: none"> • Bazując na doświadczeniach swoich i innych organizacji ornitologicznych, OTOP dba o dobrą jakość metodologii i danych z <i>citizen science</i> (np. odpowiedni standard zbierania danych w ramach akcji masowych). • Materiał zbierany w ramach <i>citizen science</i> jest opracowywany, a wyniki regularnie publikowane zarówno w postaci artykułów naukowych, jak i popularnych. • Baza danych Ornitho.pl pozostaje pod opieką OTOP. Kontynuowane są dotychczasowe działania, zapewnione finansowanie i długofalowy rozwój portalu.

<p>Wyniki badań (np. programy monitoringowe w projektach) dostarczane przez OTOP są wykorzystywane w nauce.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Planowanie badań i działań ochronnych pod kątem ich późniejszego naukowego opracowania (np. zapisywanie odpowiednich działań monitoringowych i analitycznych we wnioskach projektowych). ● Opracowywanie naukowych danych pozyskanych z <i>citizen science</i> bezpośrednio przez OTOP lub też poprzez aktywną współpracę z instytucjami naukowymi (np. dane z Ornitho, MPP, współpraca może być wpisywana we wnioski projektowe). ● Przetestowanie pilotażowe zasadności i możliwości utworzenia stanowiska naukowego w OTOP – np. wpisanie takiego etatu do wniosków projektowych (docelowo – powstanie zespołu ds. naukowych). ● Prowadzenie analiz (lub współpraca) w temacie wpływu zmian klimatycznych na gatunki ptaków.
<p>Wyniki badań dostarczane przez OTOP są wykorzystywane w popularyzowaniu nauki (i budowaniu wizerunku OTOP).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Dobrze zaplanowana i ścisła współpraca z działem komunikacji OTOP: upowszechnianie społeczne wyników badań.
<p>Działania ochronne prowadzone przez OTOP dla gatunków i grup priorytetowych są poddawane analizie efektywności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Wyniki (publikacje lub podręczniki ochrony) zasila krajowe plany ochrony i/lub wnioski projektowe.

II. Ochrona obszarów przyrodniczych

1. Kierunki strategiczne do 2027

- a. Obszary kluczowe dla zachowania różnorodności biologicznej w Polsce są objęte skuteczną ochroną.
- b. Ekosystemy zdegradowane, kluczowe dla zachowania różnorodności biologicznej w Polsce objęte są renaturalizacją i rewildingiem. W szczególności dotyczy to mokradeł i torfowisk jako kluczowych dla bilansu wody i węgla w przyrodzie, co sprzyja łagodzeniu zmian klimatycznych.
- c. Obszary chronione zachowują ciągłość ekosystemową – są połączone korytarzami ekologicznymi.

2. Metody działania

- a. ochrona czynna, rzecznictwo [opisane w cz. III Zmiany systemowe], mobilizacja, komunikacja i edukacja społeczna [opisane w cz. IV Społeczeństwo].

3. Cele operacyjne i działania do 2024

Ochrona czynna

Cele operacyjne	Działania
Wyznaczanie korytarzy ekologicznych – łączenie ze sobą wysp IBA	<ul style="list-style-type: none">● Działania na rzecz zapewnienia łączności ekologicznej IBA (renaturyzacja siedlisk, obszary pomostowe, korytarze ekologiczne).● Działania mające na celu utrzymanie łączności ekologicznej rzek, np. złożone wnioski projektowe.● East Atlantic Flyway Initiative – ochrona ptaków na szlakach migracji; koordynacja Baltic Hub.
Zwiększenie zasięgu działań OTOP na obszary objęte renaturyzacją i odtwarzaniem procesów przyrodniczych	<ul style="list-style-type: none">● Budowanie kompetencji i wiedzy w OTOP na temat renaturyzacji i odtwarzania siedlisk przyrodniczych a także procesów przyrodniczych (np. rewilding).● Renaturalizacja siedlisk mokradłowych całej Puszczy Białowieskiej.● Współpraca z Rewilding Oder Delta i analiza możliwości włączenia Karsiborskiej Kępy do obszaru Dzikiej Dłty Odry.● Kontynuacja działań na rzecz utworzenia „obszaru dzikości Wilcze Góry”.

<p>Utrzymanie i rozwój rezerwatów OTOP</p>	<ul style="list-style-type: none">• Przygotowanie strategii rozwoju rezerwatów (koncepcji działania i rozwoju rezerwatów OTOP).• Inwentaryzacja i monitoring przyrodniczy w rezerwach OTOP.• Wdrażanie strategii rozwoju rezerwatów OTOP.• Działania na rzecz umożliwienia zakupów i/lub działania OTOP na gruntach przekazywanych OTOP przez osoby prywatne i instytucje.
--	---

III. Zmiany systemowe

1. Kierunki strategiczne do 2027

- a. Stanowione prawo i polityki publiczne mające wpływ na przyrodę uwzględniają dobro ptaków, ich siedlisk oraz przeciwdziałanie kryzysom różnorodności biologicznej i klimatycznemu.
- b. Obszary kluczowe dla zachowania różnorodności biologicznej w Polsce są objęte skuteczną ochroną czynną i systemową (co najmniej 30% powierzchni kraju jest objętych ochroną, w tym co najmniej 10% ochroną ścisłą do 2030).
- c. Zwiększa się powierzchnia terenów użytkowanych rolniczo w sposób przyjazny dla przyrody.
- d. Wspólna Polityka Rolna faktycznie chroni różnorodność biologiczną.
- e. Inwestycje, plany i programy szkodliwe dla przyrody są poddane ocenie oddziaływania na środowisko, a w przypadku znaczącego negatywnego oddziaływania albo są zaniechane, albo wybierany jest wariant lokalizacji i/lub realizacji w mniejszym stopniu ingerujący w środowisko przyrodnicze.

2. Metody działania

- a. Rzecznictwo; mobilizacja, komunikacja i edukacja społeczna, działania strażnicze [opisane w cz. IV Społeczeństwo], monitoring i badania [opisane w cz. I Ochrona gatunków].

3. Cele operacyjne i działania do 2024

Rzecznictwo [gatunki]

Cele operacyjne	Działania
Ograniczanie derogacji (odstępstw od zakazów) wynikających z przepisów ochrony gatunkowej	<ul style="list-style-type: none">• Działanie na rzecz ograniczenia zezwoleń na odstępstwa od zakazów, np. dla takich gatunków ptaków, jak dymówka i gawron.• Reagowanie na propozycje redukcji liczebności wybranych gatunków ptaków.
Wyłączenie z listy gatunków zwierząt łownych (na podstawie rozporządzenia ministra właściwego dla sprawy) wszystkich gatunków ptaków	<ul style="list-style-type: none">• Prowadzenie działań mających na celu zaprzestanie polowań na ptaki w Polsce, w tym współpraca w ramach Koalicji Niech Żyją.

<p>Promowanie rolnictwa przyjaznego przyrodzie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bieżąca współpraca i czynne uczestnictwo w BirdLife Agriculture Task Force (ATF). OTOP ma co najmniej jednego stałego przedstawiciela/przedstawicielkę w ATF. • Bieżący kontakt z ministerstwem właściwym ds. rolnictwa i współpraca przy przygotowaniu nowych bądź zmianie dotychczasowych aktów prawnych dotyczących gospodarki rolnej mogącej mieć wpływ na ptaki. • Aktywna współpraca z instytucjami naukowymi zajmującymi się rolnictwem w przygotowaniu wspólnych projektów i działań dotyczących rolnictwa i przyrody. • Lobbowanie we wspólnej polityce rolnej za zmianami mającymi pozytywny wpływ na przyrodę. • Aktywne działanie w koalicjach związanych z rolnictwem.
<p>Ochrona ptaków (i ich siedlisk) w dolinach rzecznych i wzdłuż szlaków wędrówkowych ptaków (East Atlantic Flyway)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynacja współpracy państw nadbałtyckich w zakresie ochrony szlaków wędrówkowych ptaków – OTOP pełni rolę tzw. Baltic Hub w ramach BirdLife East Atlantic Flyway Initiative. • Ochrona ptaków i ich siedlisk w dolinach rzecznych ze szczególnym uwzględnieniem ptaków Doliny Wisły.
<p>Ograniczenie negatywnego wpływu kotów wolno żyjących na populację ptaków</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie stanowiska na rzecz ograniczenia negatywnego wpływu kotów wolno żyjących na populację ptaków. • Opracowanie i przeprowadzenie kampanii rzeczniczej.

Rzecznictwo [obszary przyrodnicze]

Cele operacyjne	Działania
<p>Objęcie ochroną systemową większej powierzchni obszarów cennych przyrodniczo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywne działanie w Koalicji 10%. • Aktywny udział w BL Nature Task Force. • Konsultowanie planów ochrony obszarów chronionych, gdzie przedmiotami ochrony są gatunki priorytetowe dla OTOP.

Wyznaczanie nowych obszarów ochrony ścisłej	<ul style="list-style-type: none"> • Białowieża – działania mające na celu objęcie całej Puszczy ochroną w formie parku narodowego. • Puszcza Karpacka – działania na rzecz utworzenia Turnickiego Parku Narodowego i powiększenia obszarów ochrony ścisłej we wschodniej części Karpat polskich (kontynuacja projektu „Wilcze Góry”). • Działania w skali całego kraju na rzecz obszarów ochrony ścisłej realizowane także w ramach linii System (m.in. w Koalicji 10%). • Działania na rzecz powołania nowych rezerwatów przyrody, w tym kontynuacja kampanii tworzenia rezerwatów na Wiśle.
Wyznaczanie nowych obszarów ochrony, wszystkie IBA są chronione w sieci Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> • Działania na rzecz włączenia wszystkich IBA do sieci Natura 2000. • Wypracowanie efektywnej sieci opiekunów ostoi – zmiana z podejścia nastawionego na monitoring ptaków i siedlisk na podejście kładące nacisk na działania strażnicze i związane z ekointerwencjami – przygotowanie wniosku projektowego. • Współpraca z BirdLife International w zakresie IBA/KBA.
Ochrona rzek i mokradł	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca w ramach Koalicji Ratujmy Rzeki. • Działania strażnicze (rozumiane jako kontrola władz i administracji oraz sektora biznesu) w kluczowych inwestycjach, planach i programach (np. droga wodna E40).
Zatrzymywanie szkodliwych inwestycji, planów i programów zagrażających obszarom cennym przyrodniczo	<ul style="list-style-type: none"> • Działania strażnicze (patrz także punkt dotyczący sieci opiekunów ostoi IBA oraz ekointerwencji). • Opiniowanie inwestycji, planów i programów oraz włączanie się w postępowania administracyjne ich dotyczące.

Rzecznictwo [przekrojowo]

Cele operacyjne	Działania
Osiągnięcie celów operacyjnych z obszaru	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim z zakresu rzecznictwa dla osiągnięcia celów operacyjnych

strategicznego gatunki i obszary przyrodnicze	z obszarów programowych dotyczących gatunków ptaków i obszarów przyrodniczych (kontynuacja takich kampanii, jak np.: E40, 10%).
Działania w kierunku „zazieleniania” WPR	<ul style="list-style-type: none"> ● Kontynuacja aktywnego udziału w koalicjach działających na rzecz rolnictwa; opiniowanie i konsultowanie aktów prawa dot. rolnictwa.
Monitoring aktów prawa mających wpływ na zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> ● Konsultowanie zmian aktów prawnych i planów strategicznych mających wpływ na zasoby przyrodnicze.
Prowadzenie prac na rzecz sprzyjającego środowiska prawnego dla OTOP i innych organizacji pozarządowych, w tym przyrodniczych	<ul style="list-style-type: none"> ● Działania rzecznicze na rzecz korzystnych zmian mających wpływ na funkcjonowanie organizacji pozarządowych: <ul style="list-style-type: none"> ○ Praca na rzecz zwiększenia dostępu organizacji przyrodniczych do funduszy i innych źródeł finansowania projektów. ○ Praca na rzecz zmiany ustawy o obrocie gruntami, w zakresie umożliwienia NGO zakupu gruntów na rzecz ochrony przyrody. ○ Praca na rzecz zmiany ustawy o podatku VAT w zakresie realizacji badań naukowych i monitoringowych.

IV. Społeczeństwo

1. Kierunki strategiczne do 2027

- a. Polskie społeczeństwo podejmuje działania na rzecz ochrony ptaków i ich siedlisk oraz angażuje się w ochronę różnorodności biologicznej i klimatu.

2. Metody działania

- a. komunikacja, mobilizacja i edukacja społeczna, edukacja szkolna, fundraising, reklama, odpowiedzialna turystyka, współpraca z biznesem, monitoring i badania [opisane w cz. I Ochrona gatunków].

3. Cele operacyjne i działania do 2024

Mobilizacja, komunikacja i edukacja społeczna [gatunki ptaków]

Cele operacyjne	Działania
Edukacja społeczeństwa na temat sytuacji wybranych gatunków, ich zagrożeń oraz promowanie odpowiedzialnych zachowań wobec ptaków	<ul style="list-style-type: none">• Działania edukacyjne odnoszą się głównie do gatunków pospolitych, np. jaskółek i zespołu ptaków w miastach, oraz do gatunków priorytetowych dla OTOP.• Działania edukacyjne w naszych mediach społecznościowych, w tym webinary i inne formy edukacji online.• Szkolenia dla nauczycielek i nauczycieli oraz dla osób prowadzących edukację nieformalną (w tym członków i członkiń grup lokalnych oraz innych pracujących wolontariacko w OTOP).• Aktualizacja oferty dla szkół – przygotowanie minimum 1 nowego zestawu materiałów dla szkół uwzględniającego ochronę gatunków i grup ptaków priorytetowych dla OTOP.• Zawartość nowej, dostosowanej do współczesnych wymagań strony dla najmłodszych (OTOPJunior) uwzględnia temat ochrony gatunków i grup ptaków priorytetowych dla OTOP.• Promocja etyki obserwacji ptaków.

<p>W OTOP funkcjonuje sprawny system wspierania osób, które chcą pomóc ptakom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Przygotowanie protokołu reagowania na ekointerwencje. ● Wdrożenie procedury udzielania porad ekointerwencyjnych, uwzględniającej m.in.: telefon, adres e-mail OTOP; wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań do zarządzania informacją – cyfrowa platforma typu Slack/Trello; ściślejsza współpraca z członkami i członkiniami grup lokalnych. ● Artykuły związane z ekointerwencjami na łamach kwartalnika „Ptaki”. ● Porady dotyczące reagowania na najczęściej zgłaszane problemy publikowane w mediach OTOP (Q&A).
<p>Włączanie członków i członkiń grup lokalnych w działania na rzecz ochrony gatunków</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Szkolenie członków i członkiń grup lokalnych oraz innych osób pracujących wolontariacko w OTOP na temat ochrony gatunków i grup ptaków priorytetowych dla OTOP. ● Plany działania grup lokalnych uwzględniają ochronę gatunków i grup ptaków priorytetowych dla OTOP.

Mobilizacja, komunikacja i edukacja społeczna [obszary przyrodnicze]

Cele operacyjne	Działania
<p>Zwiększenie zaangażowania społeczeństwa w działania na rzecz objęcia 30% powierzchni kraju ochroną, w tym 10% ochroną ścisłą</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kampania edukacyjna na rzecz objęcia ochroną obszarów priorytetowych – regularne działania edukacyjne w mediach społecznościowych OTOP, w tym webinary i inne formy edukacji online. Szkolenia dla osób prowadzących edukację formalną i pozaformalną, dla członków i członkiń grup lokalnych oraz dla innych osób pracujących wolontariacko w OTOP. ● Kampania komunikacyjna – przygotowanie strategii komunikacji i jej wdrażanie. ● Aktualizacja oferty dla szkół – rozpoczęcie prac nad przygotowaniem minimum 1 nowego zestawu materiałów dla szkół, uwzględniającego ochronę obszarów cennych przyrodniczo. ● Zawartość nowej, dostosowanej do współczesnych wymagań strony dla najmłodszych (OTOPJunior) uwzględnia temat ochrony obszarów cennych przyrodniczo.

Zwiększenie zaangażowania społecznego na rzecz ochrony przyrody w mieście.	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja przynajmniej jednego edukacyjnego projektu skierowanego do szerokiego kręgu odbiorców, dotyczącego ochrony przyrody w mieście.
Zwiększenie zaangażowania wolontariuszy i wolontariuszek wspierających rezerwaty OTOP	<ul style="list-style-type: none"> Rozszerzenie na inne regiony projektu OTOPatrol.
Funkcjonuje sprawny system wspierania przez OTOP osób, które chcą wspierać ochronę miejsc ważnych dla ptaków.	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie protokołu działań ekointerwencyjnych. Wdrożenie procedury udzielania porad ekointerwencyjnych, uwzględniającej m.in.: telefon, adres e-mail OTOP; wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań do zarządzania informacją – cyfrowa platforma typu Slack/Trello; ściślejsza współpraca z członkami i członkiniami grup lokalnych. Artykuły związane z ekointerwencjami na łamach kwartalnika „Ptaki”.

Mobilizacja, komunikacja i edukacja społeczna [przekrojowo]

Cele operacyjne	Działania
Rozwój odpowiedzialnych, zaplanowanych relacji z osobami, które mogą wspierać OTOP (ogół społeczeństwa), zwiększenie rozpoznawalności OTOP	<ul style="list-style-type: none"> Skoncentrowanie się na gatunkach priorytetowych/popularnych i łatwych do obserwacji, jako narzędzi komunikacji i fundraisingu: brzegówka, dymówka, oknówka, gatunki żyjące w mieście. Nowa, spójna, zachęcająca do współpracy identyfikacja wizualna. Rozwijanie relacji z mediami. Cykliczne akcje promujące/reklamujące OTOP. Wdrożenie nowych i niezbędnych narzędzi i technologii, ułatwiających kontakt z adresatami działań OTOP. Szeroko promowane kampanie i akcje masowe (w tym Europejskie Dni Ptaków, Spring Alive, Zimowe Ptakoliczenie, Międzynarodowe Dni Ptaków Wędrownych). Docieranie z ofertą edukacyjną do osób starszych, które mogą wspierać OTOP, znajdując pole działania

	<p>dla siebie (m.in. rozwinięcie kontaktu z Uniwersytetami Trzeciego Wieku).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Materiały online dla najmłodszych – stworzenie nowej strony OTOPIJunior, opracowywanie materiałów, np. gry, tematyczne webinary dla najmłodszych. • Organizacja wyjazdowych przyrodniczych zajęć dla młodzieży (Ptasie szkoły), służących upowszechnianiu aktualnej wiedzy o ptakach i zagrożeniach dla ich bytowania.
<p>Wnioski z naszych działań (projektów, akcji, badań i monitoringu) są szeroko popularyzowane, a kompetencje OTOPI w tym zakresie są znane społeczeństwu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie i wdrożenie strategii komunikacji – popularyzowania wyników i wniosków prowadzonych działań, uwzględniającej: opracowywanie tekstów, przekazów medialnych (audio-wideo), synergii między działaniami programowymi oraz dbanie o priorytety programowe. • Wykorzystywanie platform społecznościowych do publikacji wyników i wniosków naszych badań: FB, YT, TT i podcasty oraz inne media społecznościowe.
<p>Sieć członkowska OTOPI jest rozbudowana, jej członkowie i członkinie są zaangażowani i aktywnie wspierają OTOPI.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożony jest efektywnie działający CRM, zapewniający sprawny kontakt z członkami i członkiniami. • Przygotowanie oraz wdrożenie strategii członkostwa w OTOPI i nowej oferty dla członków i członkiń. • Wdrożenie atrakcyjnych form współpracy i oferty dla kół szkolnych OTOPI. • Sieć członkowska w istotnym (i rosnącym) zakresie wspiera nasze działania rzecznicze i crowdfundingowe. • Kontynuacja wydawnictwa OTOPI „Ptaki” na podstawie wniosków z ewaluacji obecnego sposobu dystrybucji „Ptaków” oraz przygotowanych rekomendacji dotyczących rozwoju pisma.
<p>Sieć wolontariuszy i wolontariuszek OTOPI jest rozbudowywana i efektywnie działa, wolontariusze/ki zaangażowani są we wspieranie działań OTOPI.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożenie efektywnie działającego CRM, zapewniającego sprawny kontakt z wolontariuszami i wolontariuszkami OTOPI. • Wdrożenie strategii i oferty dla wolontariuszy i wolontariuszek (w tym dot. e-wolontariatu).

	<ul style="list-style-type: none"> • Wzbogacenie oferty dla wolontariuszy i wolontariuszek o zbieranie i opracowywanie danych z monitoringu ptaków. • Wspieranie uznanych przez OTOP za zasadne ekointerwencji prowadzonych przez wolontariuszy i wolontariuszki. • Zapewnienie funduszy na zatrudnienie koordynatora/ki wolontariatu.
<p>Sieć grup lokalnych jest rozbudowana i efektywnie działa, członkowie i członkinie grup lokalnych są zaangażowani i aktywni.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie strategii współpracy z grupami lokalnymi. • Opracowanie ram działania grup lokalnych (regulamin i zmiany w statucie), realizowane są regularne spotkania koordynatora/rki grup lokalnych z grupami, opracowana jest ciekawa oferta szkoleń i możliwości włączenia się grup w działania OTOP. • Wspieranie uznanych przez OTOP za zasadne ekointerwencji prowadzonych przez grupy lokalne. • Wdrożenie w działania i animacja nowych grup lokalnych. • Zapewnienie funduszy na zatrudnienie koordynatora/ki grup lokalnych min. na 50% etatu.
<p>Społeczeństwo włącza się w nasze akcje i działania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijane są projekty z zakresu nauki obywatelskiej (<i>citizen science</i>) – np. baza Ornitho.pl oraz projekty dotyczące gatunków pospolitych i łatwo rozpoznawalnych – jaskółki, ptaki miast. • Przygotowywane i wdrażane są regularnie projekty angażujące społeczeństwo w tworzenie i utrzymanie siedlisk przyjaznych ptakom (np. projekt „Dziki jest dobre”). • Promowanie zachowań ludzi służących ochronie ptaków, w tym ograniczanie negatywnego wpływu kotów wolno żyjących na ptaki, stwarzanie warunków do eliminowania przypadków zderzenia ptaków ze szklanymi powierzchniami, angażowanie społeczeństwa w kampanie proprzyrodnicze (np. E40, Puszcza Białowieska, rolnictwo). • Społeczeństwo włącza się we współfinansowanie działań i projektów OTOP poprzez akcje crowdfundingowe, udział w płatnych wycieczkach i warsztatach, zakup przypinek.

Edukacja szkolna i pozaszkolna (formalna i pozaformalna)

Cele operacyjne	Działania
Rozwój zespołu edukacji i usystematyzowanie działań edukacyjnych OTOP	<ul style="list-style-type: none"> • W OTOP działa zespół ds. edukacji z wyłonionym liderem/liderką. • Przygotowanie strategii działań OTOP wspierających edukację szkolną i pozaszkolną, wyznaczającą cele strategiczne spójne z celami operacyjnymi ochrony gatunków ptaków i ochrony obszarów przyrodniczych oraz działania edukacyjne w rezerwatach OTOP.
Systemowe działania edukacyjne efektywnie docierają do określonych grup odbiorców: nauczycieli i nauczycielek edukatorów nieformalnych, dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> • Publikowanie profesjonalnych materiałów edukacyjnych dla prowadzących edukację formalną i dla dzieci. • Materiały są zgodne z podstawą programową MEN, jednocześnie akceptują cele strategiczne obszarów strategicznych Ochrona gatunków i Ochrona obszarów przyrodniczych oraz koncentrują się na gatunkach priorytetowych OTOP. • Realizacja długoterminowych projektów edukacyjnych angażujących nauczycieli i nauczycielki z grupami szkolnymi (np. Spring Alive). • Rozwój szkolnych kół OTOP (wdrożona koncepcja współpracy OTOP z kołami szkolnymi, wypracowany i wdrożony regulamin działania kół, atrakcyjna oferta skierowana tylko do kół szkolnych jako element sprzyjający ich tworzeniu; wypracowanie procedury zachęcającej do kontynuacji członkostwa w OTOP członków i członkiń kół opuszczających szkołę podstawową).
Sieć zaangażowanych i aktywnie współpracujących z OTOP nauczycieli i nauczycielek oraz edukatorów i edukatorek nieformalnych jest stabilna i rozbudowywana.	<ul style="list-style-type: none"> • Regularna dwukierunkowa komunikacja z prowadzącymi edukację formalną i nieformalną odpowiadająca na potrzeby i problemy tej grupy, które OTOP pomoże rozwiązać (minimum raz w roku informacja zwrotna od edukatorów i edukatorek dotycząca ich potrzeb w zakresie szkoleń i materiałów, webinary, newslettery, spotkania, szkolenia, ankiety). • Przynajmniej raz na kwartał newsletter skierowany do osób prowadzących edukację formalną i nieformalną przypominający ofertę edukacyjną, w którą można się włączyć.

<p>Edukacja jest źródłem przychodów (spacery, ptasie szkoły, płatne webinary).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Opracowanie i wdrożenie płatnej oferty edukacyjnej, obejmującej spacer po mieście, rezerwy OTOP, ptasie szkoły dla różnych grup wiekowych, dla szkół i przedszkoli. ● Zbudowanie sieci edukatorów i edukatorek wdrażających płatną ofertę. ● Organizowanie płatnych form edukacji online. ● Opracowanie systemu administracyjno-księgowego dla płatnej edukacji.
--	---

Fundraising i marketing

Cele operacyjne	Działania
<p>Wdrożona strategia fundraisingu od darczyńców indywidualnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Opracowanie i wdrażanie strategii fundraisingu. ● Opracowanie strategii komunikacji i promocji OTOP kompatybilnej z celami fundraisingowymi. ● Efektywna komunikacja z darczyńcami (potencjalnymi i istniejącymi), w tym członkami i członkiniami wspierającymi poprzez sprawnie działający system CRM.
<p>Sklepik OTOP działa i przynosi zysk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Rozwój współpracy z partnerem odpowiedzialnym za obsługę merytoryczną i logistyczną sklepu internetowego.
<p>Sprzedaż przypinek generuje środki pozaprojektowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Organizacja sprzedaży podczas wydarzeń, w których OTOP uczestniczy. ● Sprzedaż przypinek prowadzona jest w sklepie internetowym. ● Nawiązana jest formalna współpraca z partnerami sieciowymi (firmami) umożliwiającymi dystrybucję przypinek w ramach zbiórek publicznych.
<p>OTOP ma efektywnie działające kanały służące pozyskiwaniu funduszy od darczyńców indywidualnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Zbudowana jest baza darczyńców indywidualnych wraz z ich segmentacją. ● Regularnie prowadzone są akcje crowdfundingowe. ● Regularnie prowadzone są kampanie promocyjne skierowane do darczyńców indywidualnych.

	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie stałej współpracy z wiarygodnymi partnerami, pozwalającej na dotarcie do potencjalnych darczyńców (lead generation), np. kooperacja z organizatorami Europejskiego Maratonu Biegowego, z platformą FaniMani.
Przychody pochodzące z 1% osiągną rocznie co najmniej 200 tys. PLN.	<ul style="list-style-type: none"> • Cyklicznie prowadzone są efektywnie zaplanowane akcje, adresowane do różnych grup docelowych, zachęcające do przekazania 1% na rzecz OTOP.

Odpowiedzialna turystyka

Cele operacyjne	Działania
Turystyka i spacery ornitologiczne przynoszą dochód OTOP, będąc jednocześnie formą edukacji.	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowana strategia rozwoju odpowiedzialnej turystyki w OTOP z wykorzystaniem zarówno potencjału rezerwatów OTOP, jak również wiedzy i doświadczenia pracowników, pracowniczek oraz członków i członkiń OTOP będących przewodnikami/czkami, prowadzącymi wycieczki i spacery. • Opracowana oferta spacerów i wycieczek organizowanych przez OTOP. • Pilotażowe spacery i wycieczki organizowane przez OTOP są źródłem dochodu. • Opracowanie wytycznych dotyczących etyki obserwacji ptaków oraz ich szeroka komunikacja.

Współpraca z biznesem

Cele operacyjne	Działania
Współpraca z biznesem generuje istotny wkład finansowy do budżetu OTOP.	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowana w konsultacji z BLI i stosowana polityka współpracy z biznesem. • Przygotowana oferta OTOP dla biznesu. • Pozyskanie min. 2 strategicznych partnerów biznesowych.

	<ul style="list-style-type: none"> Nawiązana jest formalna współpraca z partnerami sieciowymi (firmami) umożliwiającymi dystrybucję przypinek.
--	---

V. Rozwój instytucjonalny OTOP

1. Kierunek strategiczny do 2027

OTOP jest nowoczesnie zarządzaną, profesjonalną, stabilną finansowo, dbającą o członków, członkinie, wolontariuszy, wolontariuszki oraz pracowników i pracownice organizacją, która w pełni wykorzystuje swój potencjał do skutecznej realizacji misji.

2. Obszary rozwoju i działania do 2024 roku

Nowoczesne zarządzanie organizacją bazujące na spojrzeniu strategicznym i dążeniu do celów, m.in. w obszarach:

- zarządzania kapitałem ludzkim (rozwój sieci członkowskiej i rozwój pracowniczy, ludzie jako podstawowy kapitał organizacji),
- zarządzania finansami (w tym system skutecznego monitorowania cash flow i kontroli finansowej),
- zarządzania projektami (metodyka, współpraca w zespole),
- rozwoju komunikacji wewnętrznej (w tym komunikacji między zatrudnionymi a kadrą zarządzającą, budowanie pamięci instytucjonalnej i zarządzania wiedzą),
- wdrażania nowych technologii (elektroniczny obieg dokumentów, efektywne wsparcie pracy zdalnej),
- rozwoju kultury organizacyjnej opartej na otwartej komunikacji, empatii i wzajemnym szacunku, wspierającej i czerpiącej z bogactwa różnorodności, równości, braterstwa i siostrzeństwa oraz otwartej i uczącej się (w tym wspierającej procedury ewaluacji, informacji zwrotnej oraz uczenia się zarówno z sukcesów, jak i na błędach).

Obszar działania	Działania
Zarządzanie kapitałem ludzkim	<ul style="list-style-type: none"> Istnieje opracowana i wdrożona polityka kadrowa oparta na założeniu, że ludzie w OTOP to nasz wielki kapitał, i nastawiona na wsparcie oraz rozwój pracowników i pracowniczek. Istnieje atrakcyjna oferta zaangażowania w działania OTOP dla członkiń i członków oraz wolontariuszek i wolontariuszy. Istnieje przejrzysta struktura organizacyjna w OTOP.

	<ul style="list-style-type: none"> • Istnieje polityka wynagrodzeń w OTOP, wynagrodzenia są godne i atrakcyjne, istnieje system motywacyjny. • Tworzone są ścieżki rozwoju dla pracowników i pracowniczek. • Procedury zarządzania są efektywne i przyjazne dla pracowników i pracowniczek.
Zarządzanie finansami	<ul style="list-style-type: none"> • Powstają dwa oddzielne zespoły: księgowości i finansowy. • Zespoły zajmujące się księgowością i finansami mają adekwatną liczbę pracowników. • W OTOP jest zatrudniony kontroler finansowy i wdrożona zostaje skuteczna metoda monitorowania przepływów finansowych. • Istnieje przejrzysty roczny budżet organizacji i poszczególnych działów i programów, który wspiera rozwój OTOP. • Zarządzanie finansami jest oparte na rocznym i wieloletnim planie finansowym OTOP.
Zarządzanie projektami	<ul style="list-style-type: none"> • Ustandaryzowanie dobrych praktyk (w tym jasnego podziału zadań) dot. współpracy pomiędzy koordynatorami merytorycznymi i finansowymi w projektach. • Wdrażanie nowoczesnej metodyki pracy projektowej.
Rozwój komunikacji wewnętrznej	<ul style="list-style-type: none"> • Istnieje strategia komunikacji wewnętrznej, która wspiera efektywny przepływ informacji między pracownikami i pracownicami, zarządem i członkostwem OTOP. • Opracowanie i wdrożenie nowej, przejrzystej mapy folderów z danymi/dokumentami oraz procedur zapisywania dokumentów na Ptaszniku, które stosowane są przez wszystkich pracowników. • Przegląd i uproszczenie istniejących procedur oraz zaplanowanie i wdrożenie procesu uporządkowania i zapisu archiwalnych dokumentów OTOP. • Rozwój kultury otwartej komunikacji. • Cykliczne spotkania całego zespołu.

	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie dzielenia się wiedzą wewnątrz organizacji, np. organizowanie wew. szkoleń bazujących na wiedzy pracowników/pracowniczek.
<p>Wdrażanie nowych technologii i działań służących ucyfrowieniu OTOP</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożenie systemu elektronicznej ewidencji czasu pracy. • Zaplanowanie procesu wdrożenia systemu elektronicznego obiegu dokumentów. • Wdrażanie narzędzi wspierających pracę zdalną (np. więcej osób ma podpis elektroniczny, ew. narzędzie wskazane przez strategię komunikacji wewn.).
<p>Rozwój kultury organizacyjnej opartej na otwartej komunikacji, empatii i szacunku, wspierającej i czerpiącej z bogactwa różnorodności i równości, braterstwa i siostrzeństwa oraz otwartej i uczącej się m.in. z ewaluacji, informacji zwrotnej oraz zarówno z sukcesów, jak i na błędach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie warsztatów i szkoleń budujących umiejętności, takie jak otwarta komunikacja, efektywna informacja zwrotna, zarządzanie poprzez empatię. • Wprowadzenie systemu corocznych ewaluacji pracy pracowników i pracownic. • Istnieją wspólnie wypracowane dokumenty (kodeksy) wspierające w OTOP wartości, takie jak równość, równouprawnienie i wspieranie różnorodności. • Istnieją skuteczne procedury przeciwdyskryminacyjne i antymobbingowe. • Dbanie o to, żeby wszystkie osoby w zespole czuły się bezpiecznie i mogły polegać na sobie nawzajem. • Dbanie o dobrą i otwartą współpracę pomiędzy Pracownikami/cami oraz Dyrektorem/ką i Zarządem.

Słowniczek – definicje pojęć użytych w Strategii OTOP

- **BirdLife International**
 - o Globalna koalicja licząca w 2021 roku 115 krajowych organizacji partnerskich, działających na rzecz ochrony ptaków. W Polsce krajowym partnerem BirdLife International jest OTOP.

- **citizen science – nauka obywatelska**
 - o Badania naukowe, w których wolontariusze i wolontariuszki współpracują z osobami prowadzącymi badania naukowe zawodowo, także forma edukacji naukowej, forma współpracy między środowiskiem naukowym a obywatelami i obywatelkami w badaniach naukowych oraz ruch społeczny (<https://citizenscience.org/>).

- **derogacja**
 - o Odstępstwo od zakazów, w Polsce wymienionych w art. 52 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt, roślin i grzybów objętych ochroną.

- **działania strażnicze**
 - o Prowadzenie działań mających na celu kontrolę władz, administracji i sektora biznesu, także działania związane z podejmowaniem lokalnych interwencji na rzecz ochrony przyrody w ostojach IBA.

- **East Atlantic Flyway**
 - o Wschodnio-atlantycka trasa przelotu ptaków będąca szlakiem migracyjnym, z którego corocznie korzystają miliony ptaków przelatujących z obszarów lęgowych w Syberii i północnej Europie do obszarów zimowania w Europie Zachodniej i dalej do południowej Afryki.

- **edukator/edukatorka nieformalny/a**
 - o Osoba prowadząca zajęcia edukacyjne poza ustawowym kształceniem formalnym, np. w centrach edukacji ekologicznej, bibliotekach, świetlicach i innych ośrodkach edukacyjnych. Także prowadząca edukację społecznie, czyli wolontariusz, wolontariuszka realizujący/a zajęcia edukacyjne (definicja w rozumieniu niniejszego dokumentu strategicznego OTOP).

- **ekointerwencje**
 - o Interwencje dotyczące problematyki ochrony przyrody, w tym ochrony poszczególnych gatunków, miejsc czy siedlisk przyrodniczych.

- **ekosystem przybrzeżny**
 - o Jedna z części ekosystemu morza lub/i zbiornika wodnego, położona najbliżej granicy z lądem (litoral). Charakteryzuje się najlepszymi warunkami do życia (dużo światła, tlenu,

mniejsze zasolenie, urozmaicona rzeźba dna i linii brzegowej). Najbardziej podatna jest na niestałość czynników środowiskowych (przede wszystkim na dobową i sezonową zmienność oświetlenia i temperatury, zlodzenie, w tej strefie powstaje i zalega największa ilość materii organicznej, przez co podlega największym wahaniom stężenia tlenu).

- **grupa lokalna OTOP**

- o Struktura w ramach OTOP realizująca cele i zadania, zgodnie z misją Towarzystwa, w środowisku lokalnym. Składa się z co najmniej 5 aktywnych członków/członkiń OTOP oraz dowolnej liczby wolontariuszy/ek lub sympatyków/czek, którzy nie muszą być członkami/członkiniami OTOP. Pracą grupy kieruje lider/ka, będący/a członkiem/członkinią OTOP, wybrany/a przez członków/członkinie grupy. Działania wszystkich Grup Lokalnych koordynuje koordynator/ka działań lokalnych OTOP.

- **KBA**

- o Kluczowe Obszary Różnorodności Biologicznej (Key Biodiversity Areas – KBA) – obszary o międzynarodowym znaczeniu dla ochrony różnorodności biologicznej, wyznaczone przy użyciu globalnie ujednoczonych kryteriów. KBA rozszerzają koncepcję ostoi ptaków o znaczeniu międzynarodowym (Important Bird Area – IBA) na inne grupy taksonomiczne i są obecnie wyznaczone w wielu częściach świata przez różne organizacje.

- **korytarz ekologiczny**

- o Według uop: obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów.
- o W ujęciu ekologicznym korytarz ekologiczny to struktura przyrodnicza, najczęściej o wydłużonym kształcie, łącząca płaty podobnych środowisk, przebiegająca w odmiennym otoczeniu, np. pas drzew i krzewów łączący fragmenty lasu w krajobrazie rolniczym, ciek łączący jeziora lub mokradła itp. Korytarze umożliwiają migrację między płacami odpowiednim grupom gatunków.

- **korzystny stan ochrony**

- o Termin związany z oceną stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony w sieci N2000. Pojęcia korzystnego stanu ochrony (KSO) siedliska i gatunku definiuje art. 1 Dyrektywy Siedliskowej. Korzystny stan ochrony siedliska ma miejsce, gdy:

- 1) jego naturalny zasięg i powierzchnia w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się;
- 2) specyficzna struktura i funkcje konieczne do jego długotrwałego zachowania istnieją i prawdopodobnie będą istnieć w dającej się przewidzieć przyszłości;
- 3) stan ochrony gatunków dla tego obszaru jest korzystny.

Stan gatunku to suma oddziaływań na ten gatunek, które mogą mieć wpływ na jego długofalowe rozmieszczenie i liczebność ich populacji.

Korzystny stan ochrony gatunku ma miejsce w sytuacji, kiedy:

- 1) nie zmienia się ich liczebność – dane o dynamice liczebności populacji rozpatrywanych gatunków wskazują, że same utrzymują się w skali długoterminowej jako trwałe składniki swoich siedlisk przyrodniczych;
- 2) nie zmniejsza się zasięg ich naturalnego występowania ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości;

3) istnieje i prawdopodobnie będzie istnieć siedlisko wystarczająco duże, aby utrzymać swoje populacje przez dłuższy czas.

o Według uop art. 5 pkt 24 i pkt 25 – używany termin: właściwy stan ochrony siedliska i gatunku.

- **obszary cenne przyrodniczo**

o Obszary lądu lub morza o wysokiej różnorodności biologicznej, zasługujące na utrzymanie w stanie względnie niezmienionym, obszary zidentyfikowane na podstawie kryteriów przyrodniczych.

o Termin „obszary przyrodniczo cenne” to teren, na którym występuje organizm, gatunek lub zespół organizmów czy też nieożywiony twór, całe siedlisko, ekosystem, krajobraz, wyróżnione ze względu na ich rzadkość, typowość, użyteczność, symboliczność czy walor estetyczny (Ryszkowski, *Ekologiczne, medyczne i socjologiczne przesłanki kształtowania obszarów przyrodniczo cennych*, Warszawa–Poznań 1985).

o Obszarem przyrodniczo cennym jest teren, którego różnorodność biologiczna i krajobrazowa stanowi lub może stanowić dominujący i istotny czynnik działalności gospodarczej, w zasadniczy sposób ograniczający konwencjonalne formy gospodarowania. Miernikiem wartości obszarów cennych z powodu różnorodności przyrodniczej mogą być utracone korzyści związane z ewentualnym (w celu ochrony) ograniczeniem swobody gospodarowania nimi (Dobrzański, *Rozważania na temat pojęcia obszarów przyrodniczo cennych*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok 2000).

- **obszary dzikości (*wilderness areas*)**

o Obszary dzikości to rozległe, dzikie lub w niewielkim stopniu przekształcone działalnością człowieka tereny, na których wciąż dominują naturalne procesy przyrodnicze. Przykładem obszaru dzikości z terenu Polski są Karpaty Wschodnie (w Strategii nazwane „obszarem Wilczych Gór”).

- **obszary pomostowe (siedliska pomostowe)**

o Nieciągłe struktury przyrodnicze (ang. *stepping stones*) występujące w postaci wysp środowiskowych rozmieszczonych pomiędzy obszarami węzłowymi (obszarami cennymi przyrodniczo / siedliskami cennych gatunków) położonymi w niesprzyjającym otoczeniu (np. mokradła otoczone intensywnie użytkowanymi obszarami rolnymi, małe kompleksy leśne lub sekwencje stawów czy mokradeł w krajobrazie pól uprawnych). Dają możliwość schronienia, pożywienia i odpoczynku podczas przemieszczania się osobników pomiędzy obszarami węzłowymi i utrzymywania się metapopulacji cennych gatunków roślin i zwierząt.

- **obszary przekształcone**

o Obszary objęte świadomą/celową działalnością człowieka, przekształcone w stosunku do wyjściowego stanu przy pomocy różnych technik i technologii przetwarzania elementów środowiska przyrodniczego dla potrzeb ludzi.

- **obszary wiejskie**

o Obszar położony poza miastami, użytkowany nie tylko rolniczo, lecz będący przestrzenią realizacji innych funkcji, np. mieszkaniowych, rekreacyjnych, leśnych.

o Definicja GUS – teren położony poza granicami administracyjnymi miast.

- o Definicja UE – obszarem wiejskim jest teren, na którym gęstość zaludnienia jest niższa niż 100 os./km kw.
- o Definicja OECD – obszarem wiejskim jest teren, na którym gęstość zaludnienia jest mniejsza niż 150 os./km.

- **obszary zdegradowane**

- o Obszary koncentracji negatywnych zjawisk przekształcających środowisko (np. odlesienie, osuszenie, przekształcenie rzeźby terenu) lub/i społeczeństwo (np. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub zanik/brak kapitału społecznego). Termin stosowany zazwyczaj do opisu stanu obszarów miejskich i w mniejszym stopniu obszarów poza miastami (ustawa o rewitalizacji z 9.10.2015).

- **ochrona bierna**

- o Termin stosowany w odniesieniu do ekosystemów naturalnych lub gdy celem ochrony jest zachowanie i obserwacja procesów ekologicznych. Coraz częściej zwraca się uwagę, że ochrona bierna może też być elementem strategii odtwarzania naturalnych procesów na obszarach wcześniej zaburzonych – a więc stając się strategią restytucji/renaturyzacji.

- **ochrona czynna**

- o Według uop: stosowanie zabiegów ochronnych w celu zachowania lub przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów i składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów.
- o Ochrona czynna ma na celu utrzymanie określonego stanu ekosystemu (zwykle pożądanego ze względu na występowanie rzadkich, będących przedmiotem ochrony, gatunków roślin lub zwierząt) wbrew naturalnym procesom sukcesji wtórnej – z reguły prowadzącym w kierunku wykształcania się ekosystemów leśnych. Jest to tzw. ochrona czynna zachowawcza – polegająca najczęściej na stosowaniu koszenia, wypasu lub wycinaniu drzew i krzewów (np. <https://bagna.pl/zglebiaj-wiedze/ochrona-mokradel/132-omw>).

- **ochrona ścisła**

- o Cel 10% ochrony ścisłej wskazany w Strategii OTOP i odnoszący się do celu Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 bazuje na własnej definicji ochrony ścisłej, zaproponowanej w odpowiedniej nocie KE (NOTE ON CRITERIA AND GUIDANCE FOR PROTECTED AREAS DESIGNATIONS). Należy podkreślić, że w krajowym ustawodawstwie obowiązuje nieco inna definicja, wg uop: całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych na obszarach objętych ochroną, a w przypadku gatunków – całoroczną ochronę należących do nich osobników i stadiów ich rozwoju.

- **opiekunowie ostoi ptaków IBA**

- o Opiekunowie ostoi ptaków IBA to jedna z form działalności wolontarystycznych, polegająca na angażowaniu się w różnorodne działania zmierzające do efektywniejszej ochrony ostoi ptaków IBA. Sieć opiekunów ostoi obejmuje wiele krajów i zarządzana jest z reguły przez krajowych partnerów BirdLife International, a w Polsce przez OTOP. Opiekunowie ostoi realizują m.in. działania z zakresu monitoringu, edukacji, a także pełnią funkcje strażnicze – związane z podejmowaniem lokalnych interwencji na rzecz ochrony przyrody w ostojach IBA.

- **Ornitho.pl**
 - o Ornitho.pl to internetowa baza danych działająca w celu gromadzenia i udostępniania obserwacji zwierząt w Polsce. Obserwacje można przekazywać za pomocą portalu www lub aplikacji na smartfony działającej pod nazwą NaturaList.

- **ostoje ptaków IBA**
 - o Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym (Important Bird Areas – IBA) to obszary szczególnie cenne przyrodniczo, wyróżniające się z otoczenia tym, że występują tu rzadkie, zagrożone wymarciem gatunki ptaków, gatunki o ograniczonym zasięgu, gatunki charakterystyczne dla poszczególnych biomeów przyrodniczych lub duże koncentracje ptaków migrujących lub zimujących. Ostoje ptaków IBA to obszary kluczowe dla ochrony ptaków. Sieć ostoi ptaków IBA obejmuje niemal wszystkie kraje świata. Przyjętą praktyką jest, że za ewidencjonowanie, monitorowanie oraz lobbowanie za ich adekwatną ochroną odpowiedzialni są krajowi partnerzy BirdLife International. W Polsce za sieć ostoi ptaków IBA odpowiada OTOP.

- **plany ochrony obszarów chronionych**
 - o Według uop to dokument, który sporządza się w celu zaplanowania ochrony przyrody na obszarze cennym przyrodniczo. Obowiązek jego przygotowania istnieje dla takich form ochrony przyrody, jak park narodowy, rezerwat przyrody, park krajobrazowy i obszar Natura 2000. OTOP chce posługiwać się tym dokumentem na obszarach swoich rezerwatów.

- **renaturyzacja przyrodnicza (używane synonimy: renaturalizacja, restytucja, odtwarzanie ekosystemów)**
 - o Wspomaganie procesu regeneracji ekosystemu, który został zaburzony lub zniszczony przez człowieka. Posługuje się bardzo różnymi technikami, np. usuwanie sztucznych zapór na rzekach, odtwarzanie meandrujących koryt, blokowanie odpływu wody na zmeliorowanych torfowiskach, działania zmierzające do obniżenia trofii torfowiska poprzez usuwanie warstwy murszu. Działaniem z zakresu restytucji przyrodniczej jest także oddziaływanie na skład biotyczny zespołów organizmów – np. wpływanie na trofję zbiornika poprzez kontrolę populacji drapieżników czy introdukcję gatunków roślin przy odtwarzaniu torfowisk (siew, transfer siana nasiennego, sadzenie). Celem renaturalizacji może być również przywracanie utraconych usług ekosystemowych mokradeł (np. sekwestracji węgla, oczyszczania wód, retencji wody i ochrony przeciwpowodziowej).
 - o Wg Gann i in. jest działaniem prowadzącym do odtworzenia stanu ekosystemu lub procesów przyrodniczych zachodzących w ekosystemie, który został zdegradowany, uszkodzony lub zniszczony (Gann i in. 2019 za: *Renaturyzacja wód. Podręcznik dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych*, Multiconsult 2020).

- **rewilding**
 - o Działania ochronne mające na celu przywrócenie i ochronę naturalnych procesów i obszarów dzikiej przyrody. Mają na celu zapewnienie łączności pomiędzy takimi obszarami oraz ochronę lub reintrodukcję drapieżników szczytowych i gatunków zwornikowych. Ich efektem jest utworzenie samoregulującego się i samowystarczającego stabilnego

ekosystemu z poziomem różnorodności biologicznej zbliżonym do tego sprzed jego przekształcenia przez człowieka.

- **rezerwaty OTOP**

- o Obszary otoczone ochroną przez OTOP. Zawierają one zarówno grunty będące własnością OTOP, jak i użyczone Towarzystwu dla realizacji zadań ochronnych. W 2021 roku było 6 rezerwatów OTOP – Karsiborska Kępa, Krajnik (w Zachodniopomorskim), Beka (w Pomorskim), Zajki, Szorce i Mścichy (w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego w Podlaskiem).

- **różnorodność biologiczna**

- o Według Konwencji o różnorodności biologicznej (CBD, Convention on Biological Diversity 2019) – zróżnicowanie wszystkich organizmów żyjących na Ziemi, będących nieodłączną częścią zamieszkiwanych przez siebie ekosystemów (lądowych, morskich lub słodkowodnych) oraz zespołów ekologicznych. Różnorodność biologiczna obejmuje różnorodność w obrębie danego gatunku, różnorodność gatunków w określonym siedlisku oraz różnorodność na poziomie ekosystemów.

- **teren podmokły, mokradło**

- o Za IUCN i Konwencją Ramsarską mokradłami, czyli obszarami wodno-błotnymi, nazywane są tereny bagien, błot i torfowisk oraz zbiorniki wód (zarówno naturalnych, jak i sztucznych, stałe i okresowe, o wodach stojących lub płynących, słodkich, słonych łącznie z wodami morskimi, których głębokość podczas odpływu nie przekracza 6 m).

- **torfowisko**

- o Jedno z typów mokradeł, uwodnionych (obecnie lub w przeszłości) na tyle, że wykształciła się i utrzymuje tu specyficzna roślinność oraz zachodzą (lub w przeszłości zachodziły) procesy powstawania torfu.

Ze względu na sposób zasilania wodami i ich żyzność w Polsce wyróżnia się trzy główne typy torfowisk:

Torfowiska niskie – powstające w miejscach, gdzie na skutek wolnego przepływu lub stagnowania wód powierzchniowych lub gruntowych tworzy się lub w przeszłości utworzyła się warstwa torfu. Najczęściej wykształciły się one w dolinach rzek i są silnie powiązane z dynamiką wód rzecznych.

Torfowiska wysokie – powstają lub powstawały w miejscach zasilanych przez ubogie w związki odżywcze wody opadowe. Ich powstawanie zainicjowane w bezodpływowych zagłębieniach terenu doprowadziło do wykształcenia kopuły torfowiska, z której wody rozptywiają się ku brzegom tej formy.

Torfowiska przejściowe – spotykane w pośrednich warunkach siedliskowych, czasami inicjujące powstawanie złoża torfu pod torfowiskami wysokimi lub na ich obrzeżach. Zasilane są przez wody mieszane: ubogie opadowe oraz bogatsze podziemne i powierzchniowe.

- **system CRM (Customer Relationship Management)**

- o W kontekście organizacji pozarządowej narzędzie służące do utrzymywania kontaktu z interesariuszami i interesariuszkami, prowadzenia skutecznej komunikacji i działań

fundraisingowych oraz aktywizowania osób wspierających organizację oraz jej przedsięwzięcia społeczno-rzecznicze.

- **szkolne koła OTOP**

- o Forma działania dzieci i młodzieży szkolnej pod opieką pracownika/cy pedagogicznego/ej szkoły, umożliwiająca zbiorowe członkostwo w OTOP. Więcej informacji na www.otop.org.pl.

- **uop**

Ustawa o ochronie przyrody

- **użytki rolne**

- o Tereny wykorzystywane do rolniczej produkcji roślinnej lub zwierzęcej. Użytki rolne to: grunty orne, trwałe użytki zielone (pastwiska, łąki), ogródki przydomowe, sady i szkółki drzew owocowych, trwałe plantacje roślin wieloletnich. Do użytków rolnych nie wlicza się terenów leśnych, szkółek leśnych ani wód śródlądowych.

- **wolontariusz/wolontariuszka**

- o Wg Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie: wolontariuszem/wolontariuszką jest ten/ta, kto dobrowolnie i świadomie oraz bez wynagrodzenia angażuje się w pracę na rzecz osób, organizacji pozarządowych, a także rozmaitych instytucji działających w różnych obszarach społecznych. Instytucje te nie mogą korzystać z pracy wolontariuszy/ek przy prowadzonej działalności gospodarczej, czego wprost zakazuje ustawa. Określenie bezpłatna nie oznacza bezinteresowna, lecz bez wynagrodzenia materialnego.

- **Wspólna Polityka Rolna**

- o Wszystkie przedsięwzięcia dotyczące sektora rolnego, podejmowane przez Unię Europejską. Pierwotnym jej celem było zapewnienie Europie samowystarczalności w zakresie zaopatrzenia w żywność. Weszła w życie (1962) i początkowo promowała głównie intensyfikację produkcji rolnej poprzez stosowanie różnych sposobów zwiększania produkcji, takich jak masowe stosowanie nawozów i pestycydów. Spowodowało to poważne konsekwencje dla środowiska. Częściowa zmiana ukierunkowania systemu płatności nastąpiła w 2004 r. Od tego momentu ochrona środowiska stała się ważnym elementem polityki rolnej, między innymi poprzez powiązanie płatności dla rolników z wieloma normami.